

Студент 4 курсу

факультету обліку і аудиту ХНЕУ ім. С. Кузнеця

СПРОЩЕНА СИСТЕМА ОПОДАТКУВАННЯ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ

Анотація. Розглянуто методологію розвитку спрощеної системи оподаткування суб'єктів господарської діяльності після реформування податкової системи України, а також визначено та проаналізовано основні переваги та недоліки єдиного податку.

Аннотация. Рассмотрена методология развития упрощенной системы налогообложения субъектов предпринимательства после реформирования налоговой системы Украины, а также определены и проанализированы основные преимущества и недостатки единого налога.

Annotation. The methodology of the development of a simplified tax system for business entities after the reform of Ukraine's tax system was considered and the main advantages and disadvantages of the single tax were identified.

Ключеві слова: спрощена система оподаткування, єдиний податок, суб'єкти малого підприємництва, фізичні особи, юридичні особи.

Адміністративні видатки господарської діяльності складають велику частку від загальних витрат суб'єкта господарювання. Для суб'єктів підприємницької діяльності такі видатки можуть бути занадто високими, зважаючи на обмежені масштаби економічної активності середнього підприємця. Це є причиною впровадження спрощеної системи обліку, звітності та оподаткування економічних агентів.

У наш час, у країнах з ринковою економікою суб'єкти малого підприємництва визнані одними з головних джерел асигнувань до державного бюджету. Фінансова підтримка малого бізнесу з боку держави охоплює фінансові методи впливу через систему оподаткування. На перших етапах становлення системи оподаткування в Україні малому підприємству надавали певні пільги, зокрема під час оподаткування отриманого доходу. На 1 січня 2009 року 1,7 млн приватних підприємців використовували цю систему та наймали близько 2 млн осіб [1]. Отже, з цієї точки зору, система є успішною. Проте через певний час почали вводити обмеження на використання спрощеної системи.

Питання оподаткування суб'єктів малого бізнесу є доволі актуальним, оскільки супроводжується змінами, які викликають дискусії та дослідження в сфері спрощеної системи оподаткування. Вирішенням цих проблем займалися такі вітчизняні вчені, як: А. Василенко, П. Гарасим, Є. Губар, Д. Дема, М. Дем'яненко, І. Зоріна, Т. Корнієнко, О. Покатаєва, Н. Ткаченко, І. Шершун та ін. Однак внесені зміни до Податкового кодексу України, вимагають нових підходів до вирішення питань стосовно спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності.

Метою статті є поглиблення методології спрощеної системи оподаткування розвитку суб'єктів підприємництва після реформування податкової системи, а також визначення основних переваг і недоліків оновленого єдиного податку.

Одним із основних напрямів державної підтримки малого бізнесу є створення сприятливого податкового середовища для таких суб'єктів господарювання [2]. Напрямом реалізації податкової підтримки малого бізнесу України, як свідчить досвід, виступає спрощена система обліку та звітності.

Основна ідея спрощеної системи оподаткування обліку і звітності, як системного інструменту податкового регулювання малого бізнесу, полягає в заміні цілої низки податків, що входять до загальної системи одним податком, який обраховується за спрощеними правилами. Цей податок було названо "єдиним" податком, який поєднує в собі характеристики податків і зборів. Сплачується єдиний податок суб'єктами малого підприємництва: юридичними та фізичними особами [3].

Законодавчу основу спрощеної системи оподаткування, обліку і звітності складають: Податковий кодекс України (Розділ XIV) [4].

Закон України "Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо спрощеної системи оподаткування, обліку і звітності" від 04.11.2011 р. № 4014-IV [4].

Основними нормативними документами, що регулювали порядок нарахування, обліку та звітності єдиного податку до 01.01.2011 р. був Указ Президента України "Про спрощену систему оподаткування, обліку і звітності суб'єктів малого підприємництва" від 03.07.98 № 727 (у редакції Указу від 28.06.99 № 746/99) [5]. Згідно з цим Указом, право на застосування спрощеної системи оподаткування мали суб'єкти малого бізнесу – юридичні особи будь-якої

© Гогой І. Ю., 2014

організаційно-правової форми і форми власності, у яких за рік середньооблікова чисельність працюючих не перевищує 50 осіб, а обсяг виручки від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за рік не перевищує 1 млн грн. На сьогоднішній день Податковий кодекс України передбачає 6 груп суб'єктів малого

підприємництва, кожна має обмеження за видом діяльності, кількість найманих робітників та обсягом отриманого доходу (таблиця) [2].

Таблиця

Поділ суб'єктів господарювання на групи для сплати єдиного податку

Критерій	Групи платників єдиного податку					
	Фізичні особи – підприємці				Юридичні особи	
	перша	друга	третья	п'ята	четверта	шоста
Обсяг доходу протягом календарного року не перевищує	150 тис. грн	1 млн грн	3 млн грн	20 млн грн	5 млн грн	20 млн грн
Кількість працівників	Не використовують працю найманих осіб	Не використовують працю найманих осіб або кількість осіб, що знаходяться у трудових відносинах			Середньо-облікова кількість працівників не перевищує	Кількість осіб, що знаходяться у трудових відносинах не обмежена
		одночасно не перевищує		не обмежена		
		10 осіб	20 осіб		50 осіб	

Сьогодні понад 40 % від загальної кількості суб'єктів малого підприємництва України обрали спрощену систему оподаткування. Від 1999 до 2010 р. кількість платників єдиного податку збільшилась майже в 12 разів, а надходження до бюджету від його сплати зросли в 14 разів. Суб'єкти підприємництва забезпечують роботою 1,5 млн громадян [6].

Законодавство України з питань оподаткування є нестабільним – постійно вносять зміни, приймають нові нормативні акти. Протягом минулого року на розгляді у Верховній Раді України був проект Податкового кодексу, який спричинив низку протестів з боку суб'єктів малого підприємства, а особливо фізичних осіб, оскільки становив загрозу для спрощеної системи оподаткування і наближав її до загальної системи оподаткування. Податковий кодекс з урахуванням поправок є основним нормативно-правовим актом, що регулює сферу спрощеного оподаткування. Єдиний податок, який раніше вважали загальнодержавним, перейшов до складу місцевих податків [3].

Слід зазначити, що фізичні особи – підприємці, що обрали спрощену систему оподаткування не зобов'язані вести бухгалтерський облік. Щодо юридичних осіб – платників єдиного податку, то обов'язковість ведення бухгалтерського обліку покладена Законом України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні. Зокрема, суб'єкти господарювання, що віднесені до четвертої групи платників єдиного податку фінансову звітність можуть складати спрощений фінансовий звіт за формами, передбаченими Н П (С) БО 25 "Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємства" – ф. № 1-мс та ф. № 2-мс.

Отже, застосування спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності надає суб'єктам малого підприємства ряд переваг:

- спрощення процедури порядку реєстрації платника податку;
- спрощення розрахунків, пов'язаних з визначенням суми податку;

єдина форма звітності – розрахунок сплати єдиного податку суб'єктом малого підприємства;

податковим (звітним) періодом для платників єдиного податку першої та другої груп є календарний рік, третьої – шостої груп – календарний квартал;

спрощене ведення поточного бухгалтерського обліку;

надання права вибору сплати ПДВ;

несплату ряду податків (податок на прибуток підприємств, земельний податок збір за провадження деяких видів підприємницької діяльності та ін.) [7].

Проте поряд з перевагами спрощеної системи оподаткування суб'єктів малого бізнесу, існують і певні недоліки, що стримують розвиток малого підприємництва в Україні, зокрема:

обмеження обсягів виручки суб'єктів малого підприємства, які дають право використовувати спрощену систему оподаткування;

суми єдиного податку фізичної особи-платника податку сплачуються авансом за звітний період (квартал). При цьому не враховують, чи буде фактично отримано дохід від здійснення такої діяльності за звітний період;

елемент подвійного оподаткування в спрощеній системі за ставкою 6 % за умови сплати ПДВ. Оскільки 6 % податку нараховується виходячи з виторгу, включаючи ПДВ, яка надходить від покупців на поточний рахунок чи в касу підприємства, а це економічно неправильно [8].

Разом з тим, в пострадянських країнах, таких, як: Росія, Білорусь, Казахстан та інші, спрощена система оподаткування малого бізнесу набула досить широкого використання, цей досвід доцільно використовувати при подальшому вдосконаленні єдиного податку в Україні.

Таким чином, спрощена система оподаткування, введена в Україні, має значні позитивні зрушення, разом з тим, наявні певні вади оновлення єдиного податку, що вимагає продовження дослідження проблеми впливу спрощеної системи оподаткування для подальшого розвитку малого підприємництва.

Література: 1. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>. 2. О податкування суб'єктів підприємницької діяльності: навч. посібн. / Л. М. Костенко, А. С. Крутова, Т. О. Тарасова та ін.; Харк. держ. ун-т харч. та торгівлі. – Х., 2013. – 387 с. 3. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2755-17>. 4. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності : Закон України № 4014-17 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb_n/webproc34?id=&p-f3511=40402&pf35401=203893. 5. Про спрощену систему оподаткування, обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва : Указ Президента України № 727/98 від 03.07.98 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=727%2F98>. 6. Бюджетний моніторинг: Аналіз виконання бюджету за січень-березень 2011 року / І. Ф. Щербина, А. Ю. Рудик, В. В. Зубенко та ін.; ІБС ЕД, Проект "Зміцнення місцевої фінансової ініціативи", USAID. – К., 2011. – 143 с. 7. Коваленко Г. М. Вдосконалення оподаткування малого бізнесу : дисс. канд. екон. наук : спец. 08.04.01. – Черкаський державний технологічний університет. – 2008. – 23 с. 8. Матвій М. Я. Бухгалтерський облік на малих підприємствах за різними формами : навч. посібн. / М. Я. Матвій, П. Я. Хомин. – К. : Центр навч. літ-ри, 2004. – 352 с.